

EXTRA SCHROEF- OF NAGELVERBINDING BIJ EEN VERLIJMDE GEVELPLAAT?

Via verschillende routes proberen gemeenten soms hogere eisen te stellen dan wettelijk mogelijk is. Een voorbeeld hiervan is de eis tot het treffen van aanvullende voorzieningen, zoals een extra schroef- of nagelverbinding.

Primair geldt dat het stellen van extra eisen volgens de Woningwet niet is toegestaan. In artikel 122 van de Woningwet is vastgelegd dat de gemeente geen overeenkomsten mag sluiten over onderwerpen die al in het Bouwbesluit zijn geregeld. De Woningwet stelt letterlijk het volgende: "De gemeente kan geen rechtshandelingen naar burgerlijk recht verrichten ten aanzien van de onderwerpen waarin bij of krachtens de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 2, en in hoofdstuk IV van deze wet is voorzien".

Diverse keren hebben rechtscolleges zich al uitgesproken over deze gang van zaken. Ook in juni 2011 heeft de Hoge Raad bevestigd dat het voor gemeenten niet is toegestaan om aanvullende eisen boven het Bouwbesluit te stellen (Uitspraak d.d. 17 juni 2011, LJN BQ1677).

Er kan derhalve worden geconcludeerd dat een eventuele keuze voor het treffen van aanvullende voorzieningen bij de markt ligt en niet bij het bevoegd gezag.

Desalniettemin is het wellicht raadzaam de discussie rondom de BRL 4101-7, die nu al sinds 2007 woedt, nog eens nader toe te lichten.

In enkele gevallen komt het voor dat de lagere overheden verlijmde gevelplaat bekleding als probleem te betitelen. Het in deze door de lagere overheid nog soms gehanteerde standpunt is gebaseerd op een memo van SBK/VROMi uit 2007(!). Dit standpunt vond haar grondslag in het feit dat destijds is vastgesteld dat er sprake was van een probleem in de bouwregelgeving. Kennelijk waren (en zijn) de gezaghebbenden in deze niet in staat, of konden het niet eens worden, hoe dit op te lossen.

In het kader van gevelbekleding worden wij nog telkenmale (tegenstrijdig) geconfronteerd met het begrip duurzame veiligheid. Laten we voorop stellen dat er geen discussies zijn over de kwaliteit van de lijmproducten.

De kritieken beperken zich tot de aansluiting van een bouwconstructie op de Nederlandse bouwregelgeving en de controle daarop en behelst niets anders dan dat in dat kader in genoemde BRL het aspect duurzame veiligheid onvoldoende is onderbouwd. Met andere woorden: handhaven van regels schiet tekort ofwel handhavers worden ingehaald door nieuwe ontwikkelingen. En deze problematiek is overigens niet alleen op gelijmde gevelpanelen, maar op de gehele gevelindustrie van toepassing.

Naar aanleiding van jarenlang overleg meldde Harm Verster van SBK mij op 12 april 2011 o.a.: "Ik ben het helemaal met je eens dat het vooral de lagere overheden zijn die baat hebben bij een goed onderbouwd verhaal van certificatie en borging. Waar wij naar eer en geweten, en na intensief overleg met jou, publiekelijk gecommuniceerd hebben dat het niet zozeer gaat om een gebrek aan vertrouwen in de producten zelf maar principieel het verkrijgen van de onderbouwing dat het vertrouwen gerechtvaardigd is blijkt dit laatste een moeilijk bereikbaar station. Dat hierbij de juridische drempel lastiger blijkt te nemen dan verwacht mag m.i. niet leiden tot het in de lucht brengen van een

BRL die het vertrouwen (nog) niet voldoende heeft om juist de lagere bevoegdheden waar jij op doelt een niet geheel correcte weergave van zaken te geven."

Tja, effectief toezicht en handhaving zijn gebaat bij consistent beleid en doordachte keuzes, die niet bij elke rimpel in het vijverwater meteen weer mogen worden losgelaten voor een andere koers en andere prioriteiten.

De gemeentelijke overheden, met als woordvoerder COBc, verwijzen naar de NEN 6700 en 6702 waarin zij stellen dat inzake het aspect duurzame veiligheid onder verwijzing naar tabel 1 NEN 6700 aangetoond moet worden dat de materialen of constructie voldoet aan 50 jaar 'werkelijke' levensduur.

De VROM-Helpdesk Bouwregelgeving geeft daarentegen aan dat met de referentieperiode volgens NEN 6700 te beschouwen is als de 'aan te houden' levensduur en bepaalt dus niet de 'beoogde' levensduur en ook niet de 'werkelijke' levensduur. Gedurende deze 'aan te houden' referentieperiode moet het bouwwerk sterk genoeg zijn. Met het feit dat de sterkte in de loop van de tijd afneemt als gevolg van veroudering, is rekening gehouden in de normen en zij schrijft derhalve voor: hoe langer de referentieperiode, des te hoger de correctiefactor (zie paragraaf 5.5.1 tabel 2. van de NEN 6702).

In aansluiting op het hiervoor verwoordde standpunt van de gemeentelijke overheden wordt door hen voorgenoemen gebruik van materialen of constructies die het in de NEN 6700 en 6700, waarvan men niet vooraf kan aantonen dat ze gedurende de gehele werkelijke levensduur de verlangde prestatie kunnen leveren, soms afgewezen. Deze kunnen of mogen vervolgens niet volgens de in de NEN 6700 genoemde methode 5.1.1 b worden beoordeeld omdat dit in de systematiek van het verlenen van bouwvergunningen juridisch niet mogelijk zou zijn. Met name het verankeren van een inspectieprogramma via een bouwvergunning stuit op bezwaren omdat inmiddels is vastgesteld dat de bouwvergunning, met de eventueel daar aan gekoppelde eisen, na oplevering van het bouwwerk niet langer existeert. Een bouwwerk moet vooraf en gedurende de oprichting getoetst worden aan de in de NEN 6702 gestelde eisen die derhalve afwijken van de gestelde eisen zoals die gelden voor bestaande bouw. Ook de vraag in hoeverre afspraken gemaakt in een bouwvergunning publiekrechtelijk van kracht blijven speelt, ook na oplevering van een gebouw, en daarnaast worden de gemeentelijke overheden geconfronteerd met ongewenste directe kosten vanwege handhaving. Veelal voeren de gemeentelijke overheden hier dus hun eigen interpretatie van de regelgeving, leggen zij de wetgeving juist naast zich neer of is hun standpunt simpelweg niet juist? Wie het weet mag het zeggen.

Vast staat echter dat inzake de duurzaamheid stelt de NEN-EN 1990 in artikel 2.4(1) het volgende beginsel geldt:

"De constructie moet zo zijn ontworpen en berekend dat de achteruitgang tijdens haar ontwerplevensduur geen afbreuk kan doen aan de prestatie van de constructie tot benden het geplande niveau, rekening houdend met haar omgevingsomstandigheden en het voorziene onderhoudsniveau."

In de Nationale Bijlage NEN-EN 1990/NB is daarover in relatie tot de ontwerplevensduur (Artikel A1.1) het volgende gesteld:

"Voor ieder constructief onderdeel mag de ontwerplevensduur zijn verkregen door een economische combinatie van vervaardiging, uitvoering, inspectie, onderhoud en vervanging."

Zoals de toelichting in de Nationale Bijlage NEN-EN 1990/NB hierop stelt, kunnen onderdelen van bouwconstructies dus volgens twee strategieën worden ontworpen. Deze

twee strategieën waren al beschreven in de NEN 6700 en de aanvulling NEN 6700/A1 . Bij de eerste strategie wordt aan de eis voldaan zonder herstel of vervanging. Eventueel kan effectief onderhoud noodzakelijk zijn. Bij de tweede strategie wordt aan de eis voldaan door één of meermalen te inspecteren en zo nodig te herstellen. Deze tweede strategie is bijvoorbeeld gebruikelijk voor bruggen (maar liefst met een referentieperiode van 100 jaar!) . Echter voor gevelbekleding blijkt het lastig binnen de huidige kaders van de vergunningverlening afspraken te maken over periodieke inspecties. Deze afspraken zijn alleen in privaatrechtelijke sfeer te formuleren en het toezicht op naleving is als zodanig moeilijk uitvoerbaar. En daarom een probleem voor de toezichthouder.

Het is een ieder duidelijk dat voor veel producten en gevelconstructies geen ervaring cijfers van 50 jaar beschikbaar zijn. Of, tegengesteld, een 'real life cyclus' van 50 jaar nimmer kunnen, of dienen te realiseren. Zij worden nu soms geconfronteerd met de door de gemeentelijke overheden gestelde eis vooraf aan te tonen dat zij een werkelijke levensduur van 50 jaar kunnen realiseren. M.a.w. nieuwe producten en constructies worden geblokkeerd terwijl juist de wetgever met de onder NEN 6700 5.1.1. b. genoemde inspectieprogramma's heeft beoogd de deur te open te houden voor innovatieve materialen en constructies. (NEN 6700 art 5.3.1: "Het waarborgen van de nagestreefde betrouwbaarheid gedurende de gehele referentie periode kan worden bereikt door bijvoorbeeld een effectief controle- en onderhoudsysteem")

Op nadrukkelijk verzoek van VROM Inspectie en COBc wordt gezocht naar een alternatief voor de in de NEN 6700 genoemde mogelijkheid om middels inspecties gedurende de gebruiksfase de duurzame veiligheid te monitoren en daarmee te garanderen. Dit ondanks het advies van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid die graag een effectief controle- en onderhoudsysteem (met bijsluiters voor onderhoud) voor alle gevelbekledingen gerealiseerd ziet, VROM Inspectie en COBc zien hier toch veel logistieke problemen voor Bouwtoezichtambtenaren door ontstaan. Vooral omdat wekelijks vele duizenden m2 gevelbekleding worden aangebracht.

Omdat het (verplicht) uitvoeren van inspecties aan gevelbekleding gedurende de gebruiksperiode voorsnog niet haalbaar lijkt bedienen sommige toezichthoudende partijen het argument dat het aannemelijk maken van een duurzame verbinding voor genoemde periode de enige mogelijkheid om aan de eis van het Bouwbesluit te voldoen. En dit is juridisch niet juist.

Als toelichting:

De NEN 6700 geeft aan:

5.1.1 " Onder duurzaam wordt verstaan dat gedurende de referentieperiode steeds aan alle eisen van betrouwbaarheid wordt voldaan. Onderdelen van bouwconstructies kunnen zo worden ontworpen dat:

- a. ze gedurende deze periode, in principe zonder herstel of vervanging aan de eis zullen voldoen
- b. ze tijdens de referentieperiode, van het bouwwerk of de complete constructie waar ze deel van uitmaken, één of meerdere malen kunnen worden geïnspecteerd en zonedig hersteld, zodat gedurende de gehele referentieperiode steeds de faalkans van dat onderdeel onder de geëiste grenswaarde blijft.

(ad b: Bij het voorgenomen gebruik van materialen waarvan men niet vooraf kan aantonen dat ze gedurende de gehele referentieperiode de verlangde prestatie kunnen leveren, kan dit volgens de methode b worden gedaan.) "

Dienaangaande geeft de NEN 6700:2005/A1 als toelichting:

5.1.2 "Bij het voorgenomen gebruik van materialen waarvan men niet vooraf kan aantonen dat ze gedurende de gehele referentieperiode de verlangde prestatie zullen leveren, kan dit volgens de methode b worden gedaan. Dit kan zijn omdat met deze constructies nog onvoldoende ervaring bestaat of omdat bekend is dat de prestatie slechts gedurende een kortere tijd kan worden geleverd. Om te waarborgen dat ook tussentijds (toekomstig) herstel van het onderdeel van de bouwconstructie zal kunnen plaatsvinden, afhankelijk van het voorziene gedrag van het onderdeel van de bouwconstructie, behoren afspraken te worden gemaakt over periodieke inspecties óf het onderdeel van de bouwconstructie kan zo zijn ontworpen dat bezwijkgedrag zich voortijdig zal aankondigen."

De NEN 6702 geeft aan

3.54: "Referentieperiode is het tijdsbestek waarin de bouwconstructie of een deel daarvan aan de gestelde eisen moet voldoen met een vastgestelde mate van betrouwbaarheid. De referentieperiode komt in veel gevallen overeen met de gebruiksduur, maar dat hoeft niet.

De huidige BRL 4101 deel 7 kent derhalve een beperkte Bouwbesluit aansluiting. Voor het onderwerp duurzame veiligheid van verlijmd gevelbeplating is er vooralsnog geen gevalideerde bepalingmethode. Overwegingen die hebben geleid tot het hiervoor genoemde standpunt, aldus SBK, hebben een procedureel karakter en is niet technisch inhoudelijk. Er is, overigens zoals in zoveel gelijksoortige documenten, niet of onvoldoende vastgesteld dat de duurzame veiligheid voor de in de NEN 6702 genoemde periode van 50 jaar wordt gewaarborgd.

Deze discussie heeft overigens menigeen doen verbazen omdat deze omissie bij alle betrokken partijen al jarenlang bekend en gedoogd is en er technisch inhoudelijk niets is veranderd! De lijmproducten van Tweha Professional functioneren nog net zo goed als in de vorige eeuw. Opmerking:

Er zijn ook marktpartijen die genoemde problematiek trachten te omzeilen door het stellen van een eis ten aanzien van een zogenaamde tweede draagweg door naast de lijm bijvoorbeeld ook mechanische bevestigingsmiddelen (enkele schroeven) toe te passen. Toezichhoudende partijen hebben inmiddels vastgesteld dat dit berust op een onjuiste interpretatie van de bouwregelgeving. Gegeven het verschil in constructiegedrag moet of de ene of de andere bevestigingsmethode gedurende de referentieperiode de volledige belasting kunnen weerstaan. Eén van beide bevestigingssystemen heeft dan geen nut. Wanneer bedoeld zou zijn dat nog een momentane belasting combinatie zou moeten kunnen worden weerstaan met het mechanische bevestigingssysteem als de lijmverbinding niet naar behoren functioneert, zal men toch ook over moeten gaan tot gevelinspectie zoals hiervoor genoemd om vast te stellen dat de uiterste grenstoestand niet kan worden weerstaan.

In het algemeen zijn de meeste lagere overheden wel op de hoogte van onderhavige problematiek en beoordelen deze bevestigingsmethodiek, met verwijzing naar de bijna 30 jaar ervaring en inmiddels internationaal veelvuldige toepassing, op een correcte wijze. Deskundigen hebben immers reeds vastgesteld dat niet de toegepaste materialen maar juist de applicatie van zowel verlijmd als geschroefde gevelpanelen de 'zwakke schakel in de ketting' is.

Om elke twijfel in het kader van de in het Bouwbesluit gestelde veiligheidseis weg te nemen kan, geheel overeenkomstig de NEN 6700, aan de hand van een inspectieprogramma <http://www.tweha.nl/Nederlands/Whitepapers/09.%20Onderhoud%20of%20inspectieplan%20verlijmde%20geveloppervlakken.pdf>, aan de gestelde eis worden voldaan.

Mocht de betrokken constructeur behoefte hebben aan nadere informatie zijn wij te allen tijde bereid een en ander mondeling toe te lichten.

Mario van Leeuwen.